

**Міністерство освіти і науки України
Мукачівський державний університет
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
НАПНУ Ізмаїльський державний гуманітарний університет
Національний університет
«Львівська політехніка»
Інститут права, психології та інноваційної освіти,
кафедра педагогіки та інноваційної освіти
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
Черкаський національний університет ім.Б.Хмельницького**

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ І
ВИХОВАННЯ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ
ПРОЦЕСІВ В ОСВІТНЬОМУ ТА НАУКОВОМУ
ПРОСТОРІ**

**Збірник тез доповідей за матеріалами
V Всеукраїнської науково-практичної
Інтернет-конференції**

4 листопада 2022 року

МУКАЧЕВО

УДК 373.2(063)

А 43

Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі : збірник тез доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, 4 листопада 2022 р., Мукачєво / Ред.кол.: Т.І.Бондар (гол.ред.) та ін. – Мукачєво : МДУ, 2022. – 319 с.

**Рекомендовано до поширення в мережі Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол №9 від «21» листопада 2022 р.)**

Рецензенти:

Фізеші О.Й. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

Атрощенко Т.О. – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту Мукачівського державного університету.

У збірнику вміщено тези доповідей V Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Актуальні проблеми навчання і виховання в умовах інтеграційних процесів в освітньому та науковому просторі». Учасники конференції розкривають проблеми педагогічної освіти та розвитку особистості, використання новітніх технологій та інновацій в освіті, виховання особистості в контексті сучасної освітньої парадигми, особливості психолого-педагогічної підготовки майбутніх фахівців до реалізації завдань компетентнісного підходу в освітньому процесі, дидактико-методичного супроводу компетентнісно орієнтованого навчання у початковій школі, сучасного стану та перспективи розвитку дошкільної освіти в Україні, теорії і практики управління освітою, історії педагогіки.

Видання призначено для науковців, викладачів, аспірантів, студентів педагогічних навчальних закладів, працівників системи освіти.

Матеріали друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не несе відповідальності за достовірність статистичної та іншої інформації, що надана в рукописах, та залишає за собою право не розділяти поглядів деяких авторів на ті чи інші питання, розглянуті на конференції.

Автори опублікованих матеріалів несуть повну відповідальність за підбір, точність наведених фактів, цитат, статистичних даних, галузевої термінології, інших відомостей.

Редакційна колегія:

Бондар Т.І. – д. пед. наук, професор, завідувач кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту.

Добош Олена Михайлівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Іванова Вікторія Вікторівна – доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри дошкільної та спеціальної освіти, Мукачівський державний університет.

Пинзеник Олена Мафтеївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Фенцик Оксана Миколаївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

Швардак Маріанна Василівна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки дошкільної, початкової освіти та освітнього менеджменту, Мукачівський державний університет.

1. Богуш А.М., Лисенко Н.В. Українське народознавство в дошкільному закладі: Навч. посіб. - К.: Вища шк., 2002. - С. 281-317.

2. Луцан Н. І. Декоративно-прикладне мистецтво та основи дизайну. Навчальний посібник. – К.: Видавничий Дім «Слово», 2009. – 172 с.

УДК 373.2.016:745.54-047.23(043.2)

Антоніна Микуліна,
старший викладач кафедри
дошкільної та спеціальної освіти
Мукачівський державний університет
Мар'яна Шуберт,
здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Мукачівський державний університет

МЕТОДИКА ОЗНАЙОМЛЕННЯ З ВИТИНАНКОЮ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Витинанка – це старовинний вид народного мистецтва. Нині цей вид декоративно-прикладного мистецтва, на жаль, значною мірою забутий. Його потрібно відродити, а для цього необхідна всіляка його популяризація серед дітей, молоді [1].

Витинанки як вид народного мистецтва України за своїм змістом і формою є близьким щодо розуміння й творчого відтворення в зображувальній діяльності дошкільників. Це дає можливість педагогам використовувати їх як засіб розвитку основ естетичної свідомості, зображувальної творчості.

Дітей зацікавить розповідь про витинанки, їх минуле й сучасність. Країна, де виникло й досі успішно розвивається це мистецтво – Китай, там, як відомо, започатковано виготовлення паперу.

Дітям можна показати чарівні сніжинки, вирізані з білого паперу й наклеєні на віконні шибки, що нагадують про наближення зимових свят – Різдва та Нового року, запропонувати кожному взяти участь в оформленні групової кімнати в ЗДО, залу або власної оселі.

Вирізування з паперу витинанок розвиває у дошкільників координацію

рухів рук, дає змогу навчити їх виконувати спочатку прості, надалі складніші візерунки.

Дітям подобається яскравий барвистий папір. Вони охоче виконують витинанки-листівки, серветки та закладки до книг. В цій роботі дошкільнята набувають знань з композиції, симетрії, ознайомлюються з багатою палітрою кольорів та кольорових співвідношень.

Оскільки у витинанці переважає симетричне рішення, то перед тим, як вирізати потрібний візерунок, папір складають навпіл, а на зворотній стороні роблять контурний малюнок – половину зображення. Його вирізують, розгортають і наклеюють на відповідне місце в композиції.

Дітей дошкільного віку зацікавлюють тематичні витинанки, які відображають природу, свята та обряди нашого народу. Виконати дітям такі витинанки без попереднього схематичного малюнка дуже важко. Зображення дерев, квітів, постаті козаків, дівчат; силуети коників, півників, зозуль, павичів слід вчити вирізувати за контуром на основі симетричного, силуетного вирізування та в поєднанні цих видів з вирізуванням з паперу, складеного гармошкою [3].

Ознайомлюючи дітей з різними варіантами витинанок, ми тим самим вводимо їх у світ дизайну, поглиблюємо поняття про ритм, чергування елементів у декоративних композиціях, взаємозалежність між декором, формою і функцією предмета.

Витинанки умовно можна поділити на дві групи. До першої групи входять витинанки, призначені для навчання прийомам витинання дітей старшого дошкільного віку. В другу – ті, що за складністю орнаменту, техніки, силуету не можуть бути використані в безпосередній діяльності дітей. Але прикрашаючи собою приміщення, інтер'єр, побічно впливають на формування основ естетичного смаку [2].

Перші витинанки по типу сніжинок діти можуть виготовити за допомогою трафарету чи шаблону. Паперові заготовки квадратної, круглої, прямокутної форми перегинаються кілька разів. На площину верхнього шару

діти за допомогою трафарету або шаблону наносять частини візерунка, потім по накреслених лініях вирізують. Доцільно їм показати, що в разі зміни лише однієї, навіть незначної деталі нова витинанка дуже відрізняється від попередньої [1].

Складніше вирізати витинанки, самостійно виконавши попередній візерунок олівцем. Роботу слід починати з композиційних пошуків. Наступний крок – чітке зображення кожного декоративного елемента. При цьому важливо навчити дітей стилізувати їх.

Опанувавши роботу ножицями і зрозумівши принцип виготовлення витинанок, діти зможуть вирізувати їх без попереднього нанесення на папір візерунка.

Аби показати, як виконується симетричне вирізування, слід аркушем паперу закрити по горизонталі чи вертикалі половину зображення витинанки і пояснити, що робота виконана з паперу, складеного навпіл.

Тематичні витинанки можна поєднати з петриківським розписом, якщо його опанували діти. Отримані декоративні панно, святкові листівки – бажаний подарунок близьким та рідним дитини.

Важливою складовою навчально-виховної роботи, спрямованої на поглиблене художнє сприймання витинанок, має стати навчання дітей «читанню» їх змісту за кольором і вишуканою формою зображень. «Прочитати» зміст витинанки – значить зрозуміти головну думку, ідею виражену автором. Спочатку можна запропонувати дітям придумати свої назви, вислухати їх аргументи, а потім дати авторську назву. Тут дітям стануть у пригоді знання про символічне значення кольорів та образів птахів, звірів, квітів, дерев в українському народному декоративно-прикладному мистецтві [2].

Розглядання тонких і вишуканих ілюстрацій-витинанок, напевно, викличе у дітей бажання спробувати самим вирізувати щось подібне. Спочатку можна визначити, які технічні прийоми лежать в основі їх вирізування. Аби показати, як це робиться, слід аркушем паперу закрити по горизонталі чи вертикалі

половину зображення витинанки і пояснити, що робота виконана з паперу, складеного навпіл. Дітям здебільшого знайомі такі способи вирізування з паперу, але вирізували вони прості речі. Зокрема, вміють вирізувати метеликів. Отже спробувати, скласти папір навпіл, спочатку олівцем промалювати різні візерунки на крильцях метелика, а потім їх вирізати маленькими ножицями.

Цікавим художньо-навчальним завданням у роботі з дітьми 6-го року життя може стати виготовлення витинанок-писанок – аплікаційне декорування площинних форм яйця. Розглянувши зразки, варто пояснити, що подібне можна вирізувати з аркуша паперу овальної форми, складеного навпіл, або в чотири-вісім разів (за зразком сніжинок). Головне тут, щоб не розрізати верхніх закруглених країв трикутника і не порушити цілісності зовнішнього краю овальної форми яйця. Аплікаційні візерунки на писанках вийдуть у дітей різноманітними, і виконання цього завдання принесе їм неабияку радість. Для писанок-витинанок діти можуть підібрати гарне за кольоровим контрастом тло, і вирізані візерунки засяють особливою красою [3].

Перевівши відповідні зображення з аркушів паперу через копіювальний папір, діти зможуть вирізати по помічених лініях більш складні витинанки. Ця робота вимагає уваги, старанності.

Виготовлення витинанок – цікава й корисна робота, яка розвиває дитячу фантазію, смак, відчуття кольорових співвідношень.

Список використаних джерел

1. Вербицька З.В., Калачник М.М. Витинанки. Уроки і заняття гуртка. – Тернопіль: Підручники і посібники. – 2007. – С.26-30.
2. Мельник В.М., Трач С.К. Витинанки на уроках образотворчого мистецтва. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2000. – С. 17-21.
3. Тягур В.М. У світі витинанки: Навчальний посібник для викладачів та студентів вищих навчальних закладів. – Мукачево, 2002. – 72с.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>